

*Az eljövendő új világ,
Proletár-katonák!*

Ébredjetek hát, talpra, talpra!

E versezetnek úgyszintén forradalmi küldetés jutott osztályrészül. A Békés megyei Népszava 1919. április 15-i száma szerint megzenésítették a fővárosban, és a vörös-katonák egyik dala lett.

A kultúrtörténeti dokumentumoknál maradvá megjegyezzük, hogy közli a kiadvány azt az érdekes jegyzőkönyvet, amit az orosházi direktórium megbízottai vettek fel a nagymágocsi Károlyi-kastély műkincseinek és könyvtárának „zár alá vétele tárgyában”. Az események egyik részt vevője, a jelenleg Miskolcon élő Szabó Pál folyóiratunk jelen számában felidézi a Nagymágocson történeteket, így tehát a jegyzőkönyvben a Szabó Sándor név Pál-ra javítandó.

Ha már a javításoknál tartunk, jegyezzük meg, hogy Nagymágocs nem szerepel a helynévmutatóban, s hogy egy névmutató is elkelt volna a hasznos bibliográfiai függelék és a kronológiával kombinált ügyes tartalomjegyzék mellé. A későbbiek során ajánlatos lenne azt is feltüntetni a köteteken, hogy a *Forráskiadványok* sorozatnak eddig milyen darabjai jelentek meg, ti. ebből a másodikból sem derül ki, mi volt az első.

Az értékes dokumentumkötet egy iszonyatos, kerékbe tört magyarságú nyomozati jelentéssel zárul. Megtudjuk innen, hogy az orosházi munkásegyletnek 1920 őszén „1000 tagja van, akiknek nagyobb része a kommunizmusban részt vettek” és hogy Gyulán is nagy az elégedetlenség: „a kommunizmusra nagy hajlandósággal vannak”. A kötetet szerkesztő Szabó Ferenc egykor — és nem is olyan régen — az orosházi gimnázium történelmi szakkörében kezdte gyűjteni és vizsgálni szülőföldje forradalmi emlékeit, ma — alig túl a harmincon — a Békés Megyei Levéltár igazgatója Gyulán. Mostani példás kiadványából is kitetszik: hű és tudós sáfára „a kommunizmusra nagy hajlandósággal lévő” békésiek gazdag forradalmi hagyományának. (*Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Békés Megyei Szervezete. Békéscsaba 1968.*)

JURANICS SÁNDOR

BIBLIOGRÁFIA AZ ŐSZIRÓZSÁS FORRADALOM ÉS A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG SZEGEDI ESEMÉNYEIRŐL

A Szegedi Somogyi-könyvtár kiadványainak sorozata új füzettel gazdagodott. Péter László szerkesztésében megjelent *Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság Szegeden* c. bibliográfia és repertórium. Az 506 tételt tartalmazó összeállítás még 1968-ban elhagyta a nyomdát, illetve a szolnoki xerox-sokszorosítót (a szegedi nem működik!), méltatását azonban szándékkal késleltettük eddig, hogy a Tanácsköztársaság félszázados jubileumán szólhassunk róla.

Nemrég nálunk illetékesebb helyen, a Magyar Könyvszemle hasábjain is megírták: a Somogyi-könyvtárban tudnak bibliográfiát csinálni. Valóban, ez a mostani gyűjtemény is minden igényt kielégít. A szerkesztési technika rutinja és tökélye szinte már automata gépezetté idegeníti a cikkjegyzéket. Százféle magyarázatmód: kurta tartalmi ismertetés, mini névmutató-betét, kritikai visszhang-kitérő, rövidítés-hálózat, előre- és hátrautalás-rendszer, élőfeje a bibliográfiai részben, kezdő-záró órzsavas eligazítás az összevont tárgy- és névmutatóban, okos kurziválások stb. könyvnyitják meg az érdeklődő munkáját. Az eszményi bibliográfia persze ilyen, mégis kajánkodik bennünk az áhítózás egy-két „hibára”, hogy legalább ezek révén evilági, emberies arculatot nyerjen ez a kitűnő technikai segédeszköz. De „fájdalom”: sem a gépirónó, sem a szerkesztő nem tekintettek ki munkájuk alatt önfeledtet a könyvtár pompás panorámát keretező, Stefániára, Tisza-kanyarra nyíló ablakán; így „be kell érniük” annyival, hogy Belocerkovszkij Antal olykor Belocerkovszky, hogy a 7-es tétel utal a 285-ösré, az viszont nem utal vissza (ha a bibliográfiát folyamatosan olvassánk, ez nem lenne „baj”), s hogy a 110-es tétel annotációjából kimaradt valami („Hitet tesz a demokratikus *átalakulás?*” mellett!).

Szuperfilozos szakbogarászó lelhetne még tán aprócska hibákat itt-ott; nekünk nem feltett célunk vadászni rájuk. A lényegét szeretnénk rögzíteni: okos és jó bibliográfia *Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság Szegeden*. Azért is az, mert a munkásmozgalmi előzményekre éppúgy kitékint, mint az ellenforradalom korszakára. A bibliográfia persze nem lehet végcél. Mondottuk már valahol: anyagi erővé kell válnia. Kívánjuk hát, hogy minél előbb fogyasszák el tételeit a szintézisek, monografikus feldolgozások; a végre megindult Csongrád megyei Munkásmozgalmi Füzetek mindenekelőtt. (*Szeged 1968.*)

RADIVOJ IVÁN